

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ὁ ἀγιορείτης καί ἡσυχαστής

Βίος, πολιτεία καί θεολογία του

Περιεχόμενα

Εἰσαγωγή

Α΄

Συνοπτική βιογραφία καί θεολογία

1. Βιογραφία καί θεολογία του

1. Βιογραφικά στοιχεία
2. Ἐμπειρικός θεολόγος
3. Ἄκτιστα ρήματα καί κτιστά ρήματα καί νοήματα
4. Βασικά σημεῖα τῆς προσωπικότητος καί τοῦ ἔργου του
5. Ἐργογραφία

2. Ἰδιόχειρη αὐτοβιογραφία του

1. Ἡ ἐπιστολή του
2. Σχόλια

Β΄

Βίος καί πολιτεία του

1. Ἐμπνευσμένος ζωγράφος καί ἀγιογράφος

1. «Ἀναζητώντας τό τέλειο στόν κόσμο τῆς τέχνης»
2. «Ἡ τέχνη στήν ζωή τοῦ Γέροντος Σωφρονίου»

2. Ἀγιορείτης μοναχός

1. Στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος
  - α) Ἡ ἀρχή τῆς μοναχικῆς ζωῆς
  - β) Ὁ Ἡγούμενος Μισαήλ
  - γ) Οἱ μοναχοί τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
  - δ) Ὁ πρῶτος πνευματικός του πατέρας

ε) Ὁ ἅγιος Σιλουανός

2. Ἡ ζωή του στὴν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὄρους
3. Πνευματικός πατέρας ἀγιορειτῶν
4. Γενικές ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος

3. Γράμματα στοὺς συγγενεῖς του

1. Αὐτοβιογραφικά στοιχεῖα
  2. Ἀγάπη καὶ τρυφερότητα τοῦ Γέροντα στοὺς συγγενεῖς του
  3. Ἡσυχαστικός τρόπος ζωῆς
  4. Πόνος γιὰ τὴν κοινωνία
  5. Καλλιτέχνης καὶ ἀγιογράφος
  6. Θεολογία καὶ φιλοσοφία
  7. Γηρατειά καὶ θάνατος
- Συμπέρασμα

4. Οἱ δερμάτινοι χιτῶνες, ἡ γυμνασία ἢ φθαρτότητα καὶ ἡ θνητότητα

1. Τί εἶναι ὁ θάνατος
2. Ἡ βίωση τοῦ θανάτου
3. Τὰ γηρατειά
4. Προετοιμασία γιὰ τὸν θάνατο
5. Ἡ ὥρα τοῦ θανάτου
6. Πρὸς τὴν ἀθανασία-αἰώνια ζωή
7. Ἐπίλογος

5. Ὁμιλίες στό τέλος τῆς ζωῆς του

1. Ὁ τίτλος τῶν βιβλίων
2. Τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν
3. Ὁ σκοπὸς τῶν ὁμιλιῶν
4. Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἁγίου Ὄρους
5. Ὁ γνήσιος μοναχισμὸς
6. Αὐτοβιογραφικά στοιχεῖα
7. Αὐτοερμηνεία τῆς διδασκαλίας του
8. «Ἀποχαιρετιστήρια ὁμιλία»

6. Ἀναμένοντας τὸν θάνατό του

1. Ἡ χαρισματικὴ μνήμη τοῦ θανάτου
2. Ἡ φυσικὴ ἀδυναμία καὶ τὸ γῆρας

3. Ἡ μετάδοση τῆς πνευματικῆς κληρονομιάς
  4. Προσευχὴ γιὰ τὸν θάνατο
- Συμπέρασμα

7. Ἡ πνευματικὴ διαθήκη του

1. Ἡ πατερικὴ ἐρμηνεία τοῦ «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμεν»
2. Ὁ λόγος τῆς πνευματικῆς διαθήκης τοῦ Γέροντος Σωφρονίου
3. Ἡ ἐρμηνεία τῆς πνευματικῆς διαθήκης ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Γέροντα Σωφρόνιο
4. Προτροπές μὲ ἀπόλυτο κύρος

8. Ἡ ἔνδοξη κοίμησή του

Γ'

Ἡ θεολογία καὶ ἡ ὀρολογία του

1. Ἡ διδασκαλία του γιὰ τὸν Ὁρθόδοξο μοναχισμό

1. Τί εἶναι ὁ μοναχισμός
2. Τί εἶναι ἡ καρδιά
3. Τί εἶναι ἡ πνευματικὴ ἔνταση

2. Ἡ θεολογία καὶ ὁ θεολόγος τῆς ἐμπνεύσεως

1. Τί εἶναι ἐμπνευση
2. Ἡ προέλευση τῆς θείας ἐμπνεύσεως
3. Τὰ γνωρίσματα τοῦ ἀνθρώπου τῆς θείας ἐμπνεύσεως
  - α) Ἀγάπη στὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους
  - β) Ὑψηλὸ πνευματικὸ νόημα
  - γ) Ὑπέρβαση τοῦ θανάτου
  - δ) Ὑπακοή στίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ

3. Προσευχὴ, θεολογία καὶ πνευματικὴ πατρότητα

1. «Περὶ προσευχῆς»
2. Βασικὰ ἐνδιαφέροντα σημεῖα
  - α) Παράλληλες πνευματικὲς πορεῖες
  - β) Ἡσυχία καὶ προσευχή
  - γ) Θεωρία καὶ θεολογία
  - δ) Θεία Λειτουργία

ε) Πνευματική πατρότητα

Συμπέρασμα

4. «Ὁψόμεθα τόν Θεόν καθώς ἐστι»

1. «Ἐκμυστήρευση» στήν Ἐκκλησία
2. Πορεία ἀναγεννήσεως ἀπό τό κατ' εἰκόνα στό καθ' ὁμοίωση
3. Ὁ Θεός ὡς Φῶς
4. Περὶ τῆς ὑποστατικῆς ἀρχῆς

5. Ἡ θεολογία καί ἡ ὁρολογία του

1. Ὁ Θωμᾶς ὁ Ἀκινάτης γιά τό actus purus
2. Ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης γιά τό actus purus
3. Ἡ παιδεία τοῦ Γέροντος Σωφρονίου καί οἱ ἐπιρροές πού δέχθηκε
4. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος γιά τήν «καθαρή ἐνέργεια»
  - α) «Ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης»
  - β) «Ἀσκησιολογία καί θεωρία»
5. Ἡ πνευματική του αὐτοβιογραφία
6. Δογματικές φράσεις στό ἔργο του
7. Συμπέρασμα

6. Τό πρόσωπο ὡς ἀλήθεια στήν διδασκαλία του

1. Ἡ πατερική ἔννοια τοῦ προσώπου
2. Ὑπόσταση καί θεωρία
3. Πρωτότυπα σημεῖα στήν διδασκαλία τοῦ Γέροντος περὶ προσώπου
  - α) «Ἡ ὑποστατική ἀρχή»
  - β) Ὁ παραλογισμός τοῦ «ὑπερπροσωπικοῦ Ἀπολύτου»
  - γ) «Γνόφος τῆς ἀπεκδύσεως-γνόφος ἀγνωσίας»
  - δ) «Αὐτοκτονία ἐπί μεταφυσικοῦ ἐπιπέδου»
  - ε) «Μετά κραυγῆς ἰσχυραῶς»
  - στ) «Πρωία ἀναστάσεως»

7. Ἡ ἀσκητική τοῦ προσώπου

1. Ἡ ρωσική καί δυτική θεολογία γιά τό πρόσωπο
2. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος ἀπό τήν ζωγραφική τέχνη στόν ἅγιο Σιλουανό
3. Ὁ ἅγιος Σιλουανός ὡς τό ἀληθινό πρόσωπο-ὑπόσταση
4. Ἡ ἐμπειρική θεολογία καί ἡ ὁρολογία
5. Τά βασικά σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Γέροντος Σωφρονίου γιά τό πρόσωπο

Συμπέρασμα

8. Τό λεγόμενο «φυσικό φῶς τοῦ νοῦ»

1. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς γιά τό νοερό καί νοητό φῶς
2. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος γιά τό «φυσικό φῶς τοῦ νοῦ»

Συμπέρασμα

9. Ἡ θεωρία καί ἡ κοσμοθεωρία του

1. «Προλογικό σημείωμα» καί «ἐπίλογος»
2. Αὐτοβιογραφικά στοιχεῖα
3. Ἐμπειρική καί ἀκαδημαϊκή θεολογία
4. Ὁ Χριστός, τό μέτρον πάντων
5. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί οἱ αἵρέσεις
6. Ὁρθόδοξη ἀνθρωπολογία
7. Περὶ τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς ὡς μυστηρίου
8. Μοναχισμός καί Γάμος
9. Ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος

Ἐπιλεγόμενα

Δ΄

Κατάθεση μαρτυρίας

1. Ὁ Γέροντας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου τοῦ Ἑσσεξ Ἀγγλίας

2. Ἡ πρώτη συνάντησή μου μέ τόν Γέροντα Σωφρόνιο ἕναν ζωντανό ἐμπειρικό θεολόγο

1. Ἡ θεολογική ζωή τῆς μετανοίας
2. Ἡ χαρισματική βίωση τοῦ Ἄδου καί ἡ ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως
3. Νοερά προσευχή καί θεία Λειτουργία
4. Ἡ ὀρθόδοξη διδασκαλία περὶ προσώπου-ὑποστάσεως

3. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος ὅπως τόν γνώρισα

1. Θεολόγος καί Πατέρας
2. Ἡσυχαστής καί λειτουργός
3. Ἐρημίτης καί κοινωνικός
4. Σύννους καί εὐχάριστος

5. Ἄγιορείτης καί οἰκουμενικός

6. Ἄγιογράφος καί ἐμπειρικός

4. Ἡ πρωϊνή προσευχή τοῦ Γέροντος Σωφρονίου

Ἀνάλυση τῆς πρωϊνῆς προσευχῆς

1. Προσωπική σχέση μέ τόν Θεό

2. Ἡ βαθυτάτη αὐτομεψία

3. Αἴτηση εὐλογίας γιά ὅλη τήν ἡμέρα

4. Θεραπεία τῆς θελήσεως

5. Ἐσχατολογική προσευχή

5. Γιά τόν Γέροντα Σωφρόνιο στό Βουκουρέστι τῆς Ρουμανίας

Εἰσαγωγικά

1. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος, ὁ ἄγιορείτης καί ἡσυχαστής

α) Σύντομη σκιαγράφηση τῆς προσωπικότητός του

β) Μιά ἐμπειρία τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ σέ συνδυασμό μέ τήν ζωή τοῦ Γέροντα Σωφρονίου

γ) Ὁ πρόλογος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

2. Ἡ ἐπικοινωνία μου μέ τόν Γέροντα Σωφρόνιο

3. Ἐρωτήσεις καί ἀπαντήσεις

6. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος καί ἡ σύγχρονη ἐκκλησιαστική ζωή

7. Ἡ διδασκαλία τοῦ Γέροντος Σωφρονίου γιά τήν προσευχή καί τήν ἀντεστραμένη πυραμίδα

8. Ἐντυπώσεις ἀπό τόν Γέροντα Σωφρόνιο

Ἐπίμετρον

Γράμμα μου πρός τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο γιά ἀγιοκατάταξη

Ἀπάντηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου

Νέο γράμμα στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη

Πρόλογος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου στό βιβλίο *Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ* οἰωνεῖ συναξαριστικός λόγος